

rules and laws, and they are designed as a matrix providing different variations of relationships. The plurality of these variations contributes to further development of systems. As a consequence, elements and components of these systems interact intensively or extensively, reflecting the dynamics of their development. The same interaction sets measure the viability of the system. Such a tremendous system is the international political world today.

References

1. Artsimovich L. A. Chto kazhdij fizik dolzhen znat o plasme?; [Predisloviye akademika B. B. Kadomtseva]. – Moskva: Atomizdat, 1976. – 112 s.
2. Bahturidze Z. Z. Osobennosti sovremennih mezhdunarodnih otnoshenij i transformatsionnye protsessy // Voprosy teorii i praktiki, – Tambov: Gramota, 2015. No. 3 (53): 3-h. ch. CH. I. S. 46-48.
3. Kudryavtsev L. D. Misli o sovremennoj matematike I ee izuchenii. – M.: Glavnaja redaktsiya fisiko-matematicheskoy literaturi; Izdatelstvo "Nauka", 1077. – 112 s.
4. Ljuellin-Smit K. Javniye I skritiye simmetrii // Fundamentalnaya struktura materii : [Per. s angl.]; [Pod red. i s predisloviyem A. D. Suhanova]. – M.: Mir, 1984. – S. 97-130.

5. Moiseev N. N. Vernadskij i sovremennost // Voprosy filosofii / N. N. Moiseev. – M., 1994. – No. 4. – S. 3-13.
6. Ryabova E. V. Koevolutsiya obshestva i prirodi kak alternativa razvitiya // Sovremennije problemi ekologii i ustojchivogo rasvitiya. Mezhdunarodnij nauchno-prakticheskij seminar "Ekologicheski ustojchivoe rasvitie. Ratsionalnoe ispolzovanie prirodnih resursov" (Chast 1. Chast 2. Chast 3. Chast 4.) <http://www.eco-oos.ru/biblio/sborniki-nauchnyh-trudov/ekologicheski-ustojchivoe-razvitie-racionalnoe-ispolzovanie-prirodnih-resursov/07/>
7. Suchasnij slovník iz suspilnih nauk / Za redaktsieju O. G. Daniljana, M. I. Panova, – H.: Prapor, 2006. – 432 s.
8. Filosofskij slovar. – Pod redaktsiej M. M. Rosentalya i P. F. Yudina. – Moskva: Politizdat, 1063. – 544 s.
9. Filosofskaja entsiklopedija https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/8320
10. Schrödinger, E. Chto takoe zhizn? S tochki zreniya fizika. [Perevod s anglijskogo]; Izdanie 2. – M.: Atomizdat, 1972. – 88 s.
11. Yahodzinskiy S. Matematizatsiya nauki: metodologichnij aspekt // Visnik natsionalnogo aviatsijnogo universitetu. Seriya: Filosofiya. Kulturologija: Zbirnik naukovih prats. – Vip.1 (25). – K.: NAU, 2017. – S. 37-41.

Ю.В. Харченко

ВСЕЗАГАЛЬНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЯВИЩ ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ЗАКОНОМІРНІСТЬ ІСНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОЛІТИЧНОГО СВІТУ
Здійснюється концептуалізація феномена взаємодії як ключової моделі існування міжнародного політичного світу в контексті вчення про всезагальний зв'язок явищ. Коеволюційна стратегія взаємодії представлена як ідея коеволюції, що передбачає гармонійний розвиток природи та суспільства, забезпечує стабільний стан навколишнього середовища, в якому перебуває людина. При цьому всі площини цього середовища, кожна на своєму рівні, демонструє наявність зв'язку з іншими площинами. Показано, що, якщо в навколишній природі простежується всезагальний зв'язок, то саме в людському соціальному світі проявляється дисбаланс. Коеволюційний принцип життя міжнародного співтовариства забезпечує можливість рівноцінного партнерства та співробітництва. Дисбаланс виникає внаслідок цілеспрямованого руйнування різноманітних зв'язків та відносин між людьми, що неперервно встановлюються природним шляхом. Це порушує симетрію всезагального зв'язку явищ.
Ключові слова: зв'язане, незв'язане, узгоджене, неузгоджене, розсіяне, розбалансоване, міжнародний політичний світ.

Ю.В. Харченко

ВСЕОБЩАЯ СВЯЗЬ ЯВЛЕНИЙ КАК УНИВЕРСАЛЬНАЯ ЗАКОНОМЕРНОСТЬ СУЩЕСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ПОЛИТИЧЕСКОГО МИРА

Осуществляется концептуализация феномена взаимодействия как ключевой модели существования международного политического мира в контексте учения о всеобщей связи явлений. Коеволюционная стратегия взаимодействия представлена как идея коэволюции, предусматривающая гармоническое развитие природы и общества, обеспечивающая стабильное состояние окружающей среды, в которой пребывает человек. При этом все плоскости этой среды, каждая на своем уровне, демонстрирует наличие связи с другими плоскостями. Показано, что, если в окружающей природе прослеживается всеобщая связь, то именно в человеческом социальном мире проявляется разобщенность. Коеволюционный принцип жизни международного сообщества обеспечивает возможность равноценного партнерства и сотрудничества. Разобщенность возникает вследствие целенаправленного разрушения бесконечно устанавливающихся естественным путем разнообразных связей и отношений между людьми. Это нарушает симметрию всеобщей связи явлений.

Ключевые слова: связанное, несвязанное, согласованное, несогласованное, бессвязное, разобщенное, международный политический мир.

УДК 1 (147)

С.М. Ягодзінський

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ МЕРЕЖ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Національний авіаційний університет

Анотація. Досліджуються принципи соціального програмування та конструювання в просторі глобальних інформаційних мереж. Обґрунтовується ідея можливості маніпулювання суспільною свідомістю за допомогою методів розподілених паралельних обчислень та алгоритмів К.Петрі. Встановлено, що впровадження Grid-систем руйнує концептуалізацію Інтернету як диверсифікованого, рівноправного, універсального простору, який позбавляє соціальні інститути економічних, політичних, культурних й інших видів суперечностей. Визначені базові принципи розгортання соціальної інформаційної інфраструктури, до яких віднесені принципи когерентності та рекурсії інформаційних мереж.

Ключові слова: глобальні інформаційні мережі, глобальна мережева архітектура, інформаційна рекурсія, інформаційна когерентність, соціальне програмування.

Вступ

Репрезентуючи себе у ролі гравця комунікативних дій, нині соціальні мережі виражають настрої,

прагнення, інтереси, зв'язки в соціальному просторі та соціальному часі. За їхнього посередництва відбувається своєрідна дифузія віртуального середо-

вища в реальний соціальний простір без очевидного зворотного ефекту. Останній стає зайвим, адже соціокультурний потенціал глобальних інформаційних мереж виявляється достатнім середовищем для реалізації усіх форм соціальних та індивідуальних взаємодій. З огляду на це, не буде перебільшенням стверджувати, що інформаційні мережі виконують процедуру дивергенції над полем соціальної реальності інформаційного суспільства, адже саме за їхнього посередництва дослідники визначають точки соціального напруження, ідентифікують соціальну рівновагу нестабільність.

Постановка мети

У сучасній науковій літературі методологія і методика впровадження зазначених вище соціально-інженерних технологій залишається недостатньо вивченою. На заповнення цієї прогалини й буде спрямовано дане дослідження. На нашу думку, основою для реалізації останніх є мережі розподілених паралельних обчислень, запропоновані в 60-х роках XX століття німецьким кібернетиком К. Петрі. Розроблена ним модель автоматизації обробки станів асинхронних динамічних систем враховувала можливість контролю дій, які змінюють систему, а також управління діями, що виникають на тій чи іншій стадії її життєдіяльності.

Соціально-філософське дослідження систем Петрі дозволяє нам зробити деякі висновки щодо їхньої ролі в реалізації соціокультурного потенціалу глобальних інформаційних мереж. По-перше, автоматизовані методи обробки переходів і зв'язків здатні трансформувати лінійні, центровані, детерміністичні інформаційні системи у нелінійні, децентралізовані, стохастичні. Закони їхнього функціонування не редукуються до законів нижнього рівня, але поширюються на них. Для іменування такого виду об'єднання мереж, на наш погляд, доречно залучити хімічний термін «флокуляція», яким позначають процес утворення аморфних (міцних, але не кристалізованих) агрегатів-флокул із дисперсних частинок. Аналогічно до цього, розпорошені за типами соціальні мережі при поєднанні за алгоритмами Петрі стають ізоморфними за деякими наперед визначеними параметрами. Ілюстрацією такої взаємодії може бути флокуляція різних форм суспільного дискурсу, в результаті чого коливання, наприклад, політичного дискурсу викликає схожу реакцію в релігійному, науковому, правовому й інших дискурсах.

Другий висновок щодо ролі соціального програмування в реалізації соціокультурного потенціалу інформаційних мереж стосується їхньої архітекtonіки, в яку, окрім механізмів синхронізації подій, імплантовано процедуру узгодження місць комунікативної взаємодії (медіа-площадки, форуми, чати, віртуальні мережі, агреговані портали новин, блогосфери тощо). У результаті приведення цих процедур у дію (за різних обставин алгоритм їхньої актуалізації може відрізнятись) досягнений однією з підсистем стан автоматично транслюється на усі інші підсистеми. Отже, для генерування необхідної соціокультурної ситуації суб'єктам впливу достатньо за допомогою методів соціальної інженерії синхронізувати соціальні мережі на рівні подій. Утворена у

такий спосіб глобальна інформаційна мережа, зберігаючи символіку відкритості, незалежності та ризомності, фактично стає керованою.

При цьому з'ясувати, через яку підмережу здійснюється управління інформаційним соціальним простором і реалізуються у ньому запити соціальних інженерів, у край складно. До того ж на рівні суспільної психології відповідь на це запитання досі не затребувана, оскільки ціннісна і мотиваційна складова агентів є похідними від сформованих у соціальних мережах функцій трансформації порогів і репутацій. Виходячи з конгруенції властивостей інформаційних та соціальних мереж, застосування до них методологічної концепції К. Петрі з подальшою її соціально-філософською рефлексією вважаємо цілком виправданим.

Алгоритми Петрі як методологічна основа соціального програмування

У термінах зазначеного вище підходу інформаційні мережі можна визначити як автохтонні утворення, що відповідають специфіці тієї чи іншої соціокультурної практики [2, 11, 12]. Проте, на відміну від несоціальних систем, їхня динаміка залежить не лише від особливостей внутрішньої системної організації, а й від так званої матриці впливу. Не вдаючись до аналізу принципів побудови, відзначимо, що саме їхні функціональні особливості й впливають на темпоральні характеристики соціальної динаміки.

Спороадично алгоритми Петрі реалізовувалися в соціальному просторі упродовж усієї історії людства. Зокрема, вони існували у формі пліток, які безпосередньо й впливали на формування соціальних установок. Неможливість ідентифікації джерела інформації, визначення її валідності та легітимності, разом зі зміщенням порогу рівноваги колективної поведінки, запускало ланцюг флокулятивних перетворень. У свою чергу, автохтонність соціальної системи не допускала усунення пліток як важливого фактору трансляції її соціокультурного потенціалу.

Наприкінці XX століття у теоріях масової комунікації таку контроверзу виразили формулою «зона мовчання ЗМІ дорівнює зоні актуалізації пліток» [6, с. 155]. Тобто плітки виникали там і тоді, де і коли носій об'єктивної інформації усувається від її трансляції через інституціональні соціальні мережі або коли репрезентована ним інформація не реалізовувала соціокультурний потенціал цих мереж. Іншими словами, порожній (за формою чи за змістом) інформаційний канал і провокує появу сітки домислів, пліток, чуток тощо. Останні відіграють деструктивну, у тому числі й маніпулятивну, роль у трансформаціях соціальної дійсності.

На початку XXI століття така схема маніпулювання суспільною свідомістю, на наш погляд, втрачає свою ефективність, адже розгалуження інформаційних потоків диверсифікувало способи отримання інформації та надало їм ризоморфного характеру. За архітектурою інформаційні канали глобальних інформаційних мереж принципово не можуть бути порожніми. Другорядним стає навіть обсяг повідомлення, оскільки воно транслюється у форматі суспільного дискурсу, тобто супроводжується коментарями, спростуваннями і доведеннями. Побічним

наслідком цього стала тотальна недовіра до будь-яких джерел інформаційних повідомлень, експертних і соціологічних оцінок, статистичних даних, прогнозів і т.п. [3, с. 20-21] Через це цілісність авторитету, носія об'єктивності, інформаційного орієнтиру була зруйнованою. Тому наявність пліток залишається необхідною, але вже недостатньою умовою для підтримки соціальної стабільності інформаційного суспільства.

Grid-системи: образ Інтернету майбутнього

Під впливом описаних технологій на початку XXI століття паралельно з мережею Інтернет (яку нерідко називають єдиною глобальною інформаційною мережею) набувають розвитку й інші мережеві утворення світового масштабу. Зокрема, поширюється технологія Grid (від англ. – решітка), яку вважають альтернативою Інтернету майбутнього. У низці праць Ж. Алоізіо, І. Ділман, Й. Фостер, К. Кассельман, С. Лі, К. Чайковський, С. Туке та інші дослідники вказують на те, що, орієнтуючись на обчислення (Computational Grid), обробку даних (Data Grid) і семантичний аналіз (Semantic Grid), така система, з одного боку, поглиблює власну мережеву архітектуру, а з другого боку, через залучення соціальних агентів до здійснення спільної інформаційної діяльності розвиває соціальний простір внаслідок його віртуалізації [1, с. 2-12]. Дійсно, з моменту появи мережі Інтернет соціальний запит на інформаційну діяльність зріс як кількісно, так і якісно. Нині від інформаційних мереж вимагається не лише доступ до баз даних, відомостей, знань та інших інформаційних ресурсів, а й обробка інформаційних потоків з метою вирішення програмно чи апаратно затратних завдань.

З точки зору Grid-систем глобальна інформаційна мережа – це вже не просто визначена в мега-, гіга-, тера – байтах інформація, яка розміщена на серверах чи локальних комп'ютерах користувачів, а актуально змінний образ того чи іншого фрагменту соціальної дійсності. Сформувавшись у форматі Web, на кінець XX століття глобальні мережі постали як система однорангових мереж (peer-to-peer). Саме у той час у філософському та соціально-політичному дискурсі сформувалася концептуалізація Інтернету як диверсифікованого, рівноправного, універсального, невичерпного простору, який мав сприяти подоланню соціальними інститутами економічних, політичних, культурних й інших видів суперечностей.

На жаль, подальша еволюція мережевих технологій практично не знайшла відображення в уявленнях дослідників стосовно соціокультурного потенціалу таких інновацій. Разом із тим, на початку XXI століття однорангові мережі були практично витісненими кластерами та системами розподілених обчислень. Останніми роками навіть ці системи мереж втрачають свій пріоритет та заміщуються технологіями віртуалізації. Через це образ Інтернету як лінійної, одновекторної інформаційної магістралі втрачає своє когнітивне значення. На початку XXI століття соціальна потреба в інформаційному обміні вийшла за межі простого накопичення, аналізу, збереження та передачі інформації. Остання вже не є атомом, основним компонентом інформаційної

взаємодії, оскільки цю роль, на наш погляд, все з більшою очевидністю займають мережі.

Зроблений нами висновок побічно підтверджують тенденції розвитку IT-індустрії в сфері забезпечення бізнес-процесів міжнародного рівня кооперації. Зокрема, О. Матов та І. Храмова, здійснюючи оцінку перспективності глобально-розподілених обчислювальних систем корпоративної співпраці, пишуть: «Змужніння Інтернет... привело до розуміння того, що зовнішні мережі, ресурси й сервіси також відносяться до корпоративної IT-інфраструктури, що й привело до започаткування створення інтелектуальних корпоративних мереж, які з'єднали інформаційні центри традиційного тлумачення з граничними серверами (edge server)» [8, с. 89]. Це дозволило вирішувати такі завдання, які ще донедавна не могли бути навіть поставленими. З-поміж багатьох, до таких завдань нині відносять: аналіз ДНК з метою розробки індивідуалізованих і безпечних ліків; моделювання аварійних ситуацій та поведінки автомобілів у складних умовах; проектування авіаційної техніки; здійснення фінансової, страхової, політичної аналітики й прогнозування; реалізація методології колективних обчислень локальних даних (Collaborative Computing); створення віртуальних платформ для експериментів і моделювання (у тому числі й військового); розгалуження мережевої інфраструктури дослідження клімату та передбачення техногенних і природних катастроф тощо.

Тобто, коли наповнення глобальних інформаційних мереж стає доступним, справжньою цінністю стає не інформація, а мережева платформа для її компонування, структурування й трансляції. Внаслідок цього глобальні інформаційні мережі в XXI столітті набувають статусу динамічного соціального ресурсу, а Інтернет перетворюється на один з інструментів глобальної інформаційної взаємодії.

Соціокультурний потенціал таких глобальних мережевих технологій криється не лише у можливості вирішення надскладних наукових і соціально-політичних завдань, які вимагають значного масиву обчислень та врахування великої кількості параметрів. Глобальні мережі, які орієнтовані на створення віртуальних інформаційних платформ, здатні, на наше переконання, усунути феномени «цифрової нерівності» та «інформаційного бар'єру». Останні стали продуктом лінійного етапу розвитку Інтернету як глобальної інформаційної мережі. Відібравши необхідний масив інформації, сконцентрувавши на своїх територіях бази даних і глобалізувавши віртуальні соціальні мережі, уряди провідних держав цілком обґрунтовано вважають себе власниками та розпорядниками основного ресурсу інформаційного суспільства.

Але, як справедливо зазначають дослідники, згадувані вище «Grid-технології уже заповнили світ... Зараз склалися найкращі умови для участі в загальному русі» [8, с. 97]. Україна розпочала цей шлях у 2005 році через створення на базі провідних інститутів Національної академії наук та кращих університетів Grid-кластерів. У цьому ж році була створена координаційно-адміністративна інфраструктура «Національна Grid-ініціатива» (NGI), основною метою якої стало «включення українського

сегмента мережі в загальну інфраструктуру EGEE (Enabling Grids for E-science in Europe) та забезпечення її функціонування як повноцінної операційної й функціональної складової» [4, с. 346]. Нині в Україні створено понад 40 кластерів та 12 віртуальних організацій (MolDynGrid, Medgrid, SysBio, Multiscale та інші) [5, с. 12-17], які дозволяють ученим, докторантам, аспірантам, студентам поряд із закордонними колегами брати участь у вирішенні сучасних наукових завдань та задоволенні соціальних запитів. Отже, на початку XXI століття системи типу Grid перетворюють пасивний (з точки зору обсягів транслювання та споживання інформації) інформаційний простір у складову глобальної інформаційно-комунікаційної соціальної архітектури.

Висновки та напрями подальшого дослідження

Внаслідок взаємного контролю ресурсів, розподілу ролей та єдиних для усіх учасників описаних вище глобальних інформаційних мереж правил, інформаційна культура, на наш погляд, доповнюється культурою інформаційно-мережевого обміну й культурою мережево-комунікаційної взаємодії. Остання, на відміну від інформаційної культури, репрезентує себе як форма дискурсивної соціальної практики, що спрямована на забезпечення інформаційного взаємозв'язку соціальних мереж, які склалися історично. Зважаючи на те, що процеси їхньої соціокультурної еволюції не завжди збігалися, відмінності на рівні цінностей, норм, пріоритетів і традицій у глобалізованому інформаційному просторі стають особливо відчутними через уцілювання соціального простору та соціального часу.

Ігнорувати особливості культурного середовища, куди транслюється інформація, стає все складніше, адже глобальні інформаційні мережі реалізують інформаційно-комунікаційний обмін у режимі реального часу. Адаптаційні фільтри, що були притаманними аграрному й індустріальному суспільствам, в умовах мережевої соціальної архітектури втрачають свою дієвість. Тому при поширенні інформації питання оцінки її валідності, достовірності, важливості для групи споживачів є актуальним і нетривіальним завданням. Адже те, що для однієї соціальної групи є важливою інформацією, для іншої може бути не більше, ніж інформаційним шумом, або, що гірше, сприйняте як інформаційна провокація, виклик, образа тощо.

Втративши через це довіру до себе, надалі той чи інший інформаційний канал не зможе повноцінно забезпечувати відповідну частину інформаційного простору, що, очевидно, утруднюватиме як процес глобалізації інформаційних мереж, так і реалізацію закладеного в них соціокультурного потенціалу. В даному випадку його зміст має концентруватися навколо ідеї інтеграції соціальних інститутів і соціальних мереж та адаптації суспільства до віртуальної форми їхнього існування. При цьому принципи будови та функціонування глобальних інформаційних мереж мають бути орієнтованими як на оновлення соціальної структури, так і на максимально спрощений перехід суспільства до опанування нових інноваційно-мережевих технологій.

Дотичним до описаного вище принципу когерентності інформаційних мереж, на наше переконання, є принцип рекурсії. До цього поняття свого часу звертався Н. Луман. Вивчаючи структуру соціальних комунікацій, він писав: «Комунікативні системи можливі лише як рекурсивні системи... За допомогою неперервного продукування розмежування інформації та повідомлення соціальна система здатна споглядати саму себе» [7, с. 76]. І хоча теорію рекурсивної взаємодії Н. Луман застосовує винятково для характеристики процесів комунікації, відповідне поняття, на наш погляд, має вагомий евристичний потенціал і в контексті опису особливостей розгортання та функціонування глобальних інформаційних мереж на початку XXI століття. Цей висновок можна обґрунтувати тим, що рекурсія інформаційних мереж адаптує до соціально-філософського аналізу поняття комунікативної компетентності та комунікативної компетентності як здатності соціальних агентів опановувати й трансформувати інформаційну архітектуру відповідно до власних потреб, цілей і завдань.

Список літератури

1. Foster I., Kesselman C. The Grid: Blueprint for a New Computing Infrastructure / I. Foster, C. Kesselman; 2nd ed. – San Francisco: Morgan Kaufmann, 2003. – 748 p.
2. Yahodzinskiy S. Anthropomorphic Networks as Representatives of Global Consciousness // Philosophy and Cosmology, Vol. 20. – 2018. – P. 146-153 (DOI: 10.29202/phil-cosm/20/14).
3. Дротянко Л.Г. Філософія діалогу в культурі інформаційної ери / Л. Г. Дротянко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія. – 2015. – № 1. – С. 19-22.
4. Загородний А.Г., Свистунов С.Я., Белоус Л.Ф., Головинский А.Л. UA-Grid: Украинская национальная грид-программа / А.Г. Загородний, С.Я. Свистунов, Л.Ф. Белоус, А.Л. Головинский // Proceedings of International Conference «Parallel and Distributed Computing Systems» PDCS 2013 (Ukraine, Kharkiv, March 13–14, 2013). – Kharkiv: HPC-UA, 2013. – С. 346–356.
5. Згуровський М.З., Петренко А.І., Кисельов Г.Д. Створення національної Grid-інфраструктури для забезпечення наукових досліджень / М.З. Згуровський, А.І. Петренко, Г.Д. Кисельов // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – № 4. – С. 12–17.
6. Куликов Е.М. Искусственно создаваемые слухи: социологическое обеспечение контроля и управления «информационным вирусом» в сети Интернет / Е.М. Куликов // Историческая и социально-образовательная мысль. – 2011. – № 4 (9). – С. 155–159.
7. Луман Н. Общество как социальная система / Н. Луман; Пер. с нем. А. Антоновского. – М: Логос, 2004. – 232 с.
8. Матов Я.О., Храмова И.О. Перспективні інформаційні технології та розвиток GRID-систем у високопродуктивних глобально-розподілених обчислювальних інфраструктурах корпоративної співпраці / Я.О. Матов, І.О. Храмова // Реєстрація, зберігання і обробка даних. – 2004. – Т. 6 (№ 1). – С. 85–98.
9. Ороховська Л.А. Медіакультура як фактор безпеки розвитку мультикультурного суспільства / Л.А. Ороховська // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія. – 2015. – № 2. – С. 49-53.
10. Пода Т.А. Зміна системи міжнародних відносин під впливом інформатизації / Т.А. Пода // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія. – 2016. – № 2. – С. 57-60.
11. Ягодзінський С.М. Глобальні інформаційні мережі у соціокультурній перспективі: монографія. – К.: Аграр Медіа Груп, 2015. – 276 с.

12. Ягодзінський С.М. Конвергенція інформаційних мереж як стратегічна соціокультурна інновація // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія.

Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (23). – К.: НАУ, 2016. – С. 34-38.

С.Н. Ягодзинский

ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ГЛОБАЛЬНЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СЕТЕЙ: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АСПЕКТ

Исследуются принципы социального программирования и конструирования в пространстве глобальных информационных сетей. Обосновывается идея возможности манипулирования общественным сознанием с помощью методов распределенных параллельных вычислений и алгоритмов К. Петри. Установлено, что внедрение Grid-систем разрушает концептуализацию Интернета как диверсифицированного, равноправного, универсального пространства, лишает социальные институты экономических, политических, культурных и других видов противоречий. Определены принципы развертывания социальной информационной инфраструктуры, к которым отнесены принципы когерентности и рекурсии информационных сетей.

Ключевые слова: глобальная информационная сеть, глобальная сетевая архитектура, информационная рекурсия, информационная когерентность, социальное программирование

S. Yahodzinskyi

PRINCIPLES OF FUNCTIONING OF GLOBAL INFORMATION NETWORKS: SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ASPECT

The principles of social programming and the design of global information networks are explored. The idea of the possibility of manipulating the public consciousness using the methods of distributed parallel computations and Petri algorithms is substantiated. It is established that the introduction of Grid systems destroys the conceptualization of the Internet as a diversified, equitable, universal space, which deprives social institutions of economic, political, cultural and other kinds of contradictions. The principles of the deployment of the social information infrastructure are defined. They include the principles of coherence and recursion of information networks.

Keywords: global information network, global network architectonics, information recursion, information coherence, social programming.

УДК 316.325 : 172.3 (045)

М.А. Абисова

КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Національний авіаційний університет

Анотація. У статті досліджуються комунікативні можливості соціокультурної багатоманитості сучасного світу на шляху досягнення взаєморозуміння представників відмінних культурних спільнот. Міжкультурна комунікація постає як діалектична єдність діалогу та конфлікту культур, в рамках якої, з одного боку, відповідно до раціонально визначених цілей та норм нівелюються істотні відмінності між культурами, з іншого, – під впливом ірраціональних чинників вони загострюються.

Ключові слова: діалог, конфлікт, комунікативний потенціал, міжкультурна комунікація, інформаційне суспільство.

Вступ

У різних типах культур, які є характерними для типів та видів суспільств, що історично змінюють один одного, можна виявити як загальні, інваріантні, так і особливі, специфічні риси, відповідно до яких здійснюються певні види діяльності, поведінки і спілкування. Якщо раніше окремі країни і народи світу були частково або повністю ізольовані один від одного, то тепер в умовах розвитку глобального ринку, посилення міграційних процесів, зростання міжнародного туризму вони виявилися у тісних відносинах взаємозалежності. У зв'язку з цим вивчення можливості взаєморозуміння з представниками інших культур у всіх областях діяльності людей набуває особливої актуальності.

Постановка завдання

Метою статті є виявлення різних форм міжкультурної комунікації сучасних суспільних систем в умовах застосування інформаційних технологій.

Ступінь розробки проблеми

Вперше поняття міжкультурної комунікації як опосередкованого спілкування між представниками різних культур було сформульовано у 1954 р. в роботі Г. Трейдера і Е. Хола «Культура і комунікація. Модель аналізу». У другій половині ХХ ст. у соціально-філософській літературі поширення набули

два основні підходи до інтерпретації міжкультурної комунікації.

Відповідно до першого комунікація розглядається як угода, взаємний обмін на основі еквівалентності. Витоки такого розуміння лежать у доктрині суспільної угоди, створеної у лоні просвітницької ідеології ХVІІІ ст. Учасники угоди діють відповідно до її положень й сприймають інших людей лише у світлі договірних зобов'язань, тобто безособово. Так, будь-яку соціокультурну взаємодію людей як «угоду» розглядає Фр. Барт у роботі «Моделі соціальної організації». Визначаючи економічну угоду як основу і прихований зміст будь-якої культури, Е. Ліч, автор книги «Культура і комунікація», вважає, що на практиці комунікацію і економіку неможливо розділити: «Навіть у такому очевидно символічному комунікативному дійстві, як християнська літургія, – зазначає він, – де священик пропонує учасникам хліб та вино і заявляє, що цей хліб та це вино є відповідно тілом і кров'ю Ісуса Христа, має місце економічна підоснова. Хтось колись мав ці хліб і вино купити» [6, с. 10]. Зрештою, Е. Ліч вважає, що у будь-якому акті комунікації існує економічна основа; в будь-якому явищі міжособистісного спілкування він вбачає економічний зміст.